

هم کلاسی
Hamkelasi.ir

مرکز بین‌دانشگاهی و دولتی
باهر العلتیوم

به نام خدا

نام و نام خانوادگی: امتحان درس: **فارسی**

کلاس: **دهم** رشته: **همه رشته‌ها** وقت امتحان: **۸۰** کد: **۱۰۱۲-۹۸۰۳۱۳**

دانش آموز عزیز شما می‌توانید پاسخنامه امتحان را دو ساعت پس از پایان امتحان در پورتال مدرسه ملاحظه نمایید.

www.bagheralolum.sch.ir

قلمرو زبانی (۷ نمره)

۱/۵	۱	معنی واژه‌های مشخص شده را بنویسید ● خسرو، آوازی بسیار خوش داشت و استعدادی قیاض در فراگرفتن موسیقی ● نکته می‌گفت با همه سوداگران ● بشد تیز، رهام با خود و گبر ● چون بگشایم ز سر مو، شکن ● مرد بقال از ندامت آه کرد ● هم فرقت بود و هم وصلت؛ هم محنت بود، هم شادی
۱/۵	۲	در عبارات زیر غلط‌های املایی را بیابید و تصحیح کنید: ۱- ۲- ۳- الف) از این ملاقات، چند روزی نگذشت که خسرو در گوشه‌ای، زیر پلاسی مُندرص، بی سر و صدا، جان سپرد و آن همه استعداد و قریه را با خود به زیر خاک برد. ب) تا عالمیان بدانند که هرگز کید کایدان با خاست خداوند غیب دان برابر نیاید!
۰/۵	۳	معنای واژه مشخص شده را با معادل امروزی آن مقایسه کنید. در بُن این پرده نیلوفری کیست کند با چو منی همسری ؟
۰/۵	۴	بیت زیر را بر اساس ترتیب اجزای جمله در زبان فارسی، مرتب کنید. کجا می توانی ز قلبم ربایی تو عشق میان من و میهن من
۰/۷۵	۵	هسته و نوع وابسته‌ها را مشخص کنید: غبطه بزرگ زندگانی
۰/۷۵	۶	نقش دستوری واژه‌های مشخص شده چیست؟ ۱- ۲- ۳- الف) چو آگاه شد دختر گزدهم که سالار آن انجمن گشت کم (ب) پس، درهای امید و روشنایی را به روی ما بگشای
۰/۵	۷	جمله پایه (هسته) و جمله پیرو (وابسته) را مشخص کنید. معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می شود که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی.
۰/۵	۸	« نشانه ندا» و «منادا» را مشخص کنید: ای کشتی‌های صیادی که مقاومت پیشه کرده‌اید.
۰/۵	۹	نمونه‌ای از « جهش ضمیر» را در بیت زیر مشخص کنید. ای بی‌نشان محض، نشان از که جویمت؟ گم گشت در تو هر دو جهان از که جویمت؟

قلمرو ادبی (۵ نمره)

۰/۵	۱	قسمت مشخص شده، در بردارنده کدام آرایه ادبی است؟ حسرت نبرم به خواب آن مرداب کارام درون دشت شب خفته است
۰/۵	۲	در جمله‌ی زیر کدام کلمات، آرایه سجع دارند؟ در بدایت بند و چاه بود، در نهایت تخت و گاه بود

۰/۵	۳	دو مورد «مجاز» بیابید و مفهوم آنها را بنویسید: به خون گریخته خاک من، دشمن من بجوشد گل اندر گل از گلشن من
۰/۵	۴	مفهوم عبارت های کنایی زیر را بنویسید. سر هم نبرد اندر آرد به گرد: ..... رخ نامور سوی توران کنی: .....
۰/۵	۵	● آوردن بخشی از آیه، حدیث، مصراع یا بیتی از شاعری دیگر را در میان کلام ..... می گویند. ● آرایه ..... در متن های حماسی کاربرد فراوان دارد.
۰/۵	۶	قافیه و ردیف را در بیت زیر مشخص کنید. ابر ز من، حامل سرمایه شد باغ ز من صاحب پیرایه شد
۲	۷	حفظ شعر: ● ..... ● ز کس جز خداوندشان بیم نیست ● علی ای همای رحمت، تو چه آیتی خدا را ● ..... کُنْام پلنگان دشمن ستیز .... که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را
قلمرو فکری (۸ نمره)		
۰/۷۵	۱	معنی ابیات و جملات زیر را به نثر روان بنویسید . (مفهوم را به زبان ساده بنویس) ● چنان ننگش آمد ز کار هجیر ● که شد لاله رنگش به کردار قیر ● یکی تیر الماس پیکان چو آب ● نهاده بر او چار پر عقاب ● الهی فضل خود را یار ما کن ● پلاس پاره ای در پشت بسته از سرما ● اسب از پهلو، اسبی خود را به کمال نشان می داد ● بُد مرغ را پیش تیرش گذر ● خویشتن از حادثه برتر کشد
۱	۲	مقصود شاعر از مصراع های دوم و سوم چیست؟ « ای سرزمینی کز خاکت / خوشه های گندم می روید / و پیامبران برمی خیزند »
۰/۵	۳	نویسنده در جمله « اثر غم و شادی پیش مردمان، بر خود پیدا مکن. » بر کدام ویژگی های اخلاقی تأکید می کند؟
۰/۵	۴	از کدام بیت درس، می توان مفهوم آیه شریفه « وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ. » را دریافت؟ ☐ هر آن که جانب اهل خدا ننگه دارد خداش در همه حال از بلا ننگه دارد ☐ چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت ز دست بنده چه خیزد خدا ننگه دارد
۰/۵	۵	در بیت « قطره باران که در آفتد به خاک زو بدمد بس گهر تابناک » منظور از « گهر تابناک » چیست؟
۰/۵	۶	در عبارت « اما در بیرنگ اسب حرفی به کارش بود، » منظور از « حرفی به کارش بود » چیست؟
۰/۵	۷	دریافت خود را از سروده زیر بنویسید. « تو را جنوب نامیدم / ..... / ای انقلاب زمین که با انقلاب آسمان برین / پیوند خورده ای »
۰/۵	۸	بیت زیر، بر چه مفهومی تأکید دارد؟ هر دو نی خوردند از یک آبخور این یکی خالی و آن پُر از شکر

<p>نام درس: فارسی (۱) پایه دهم</p> <p>پاسخنامه تشریحی</p>		<p>باسمه تعالی</p> <p>سازمان آموزش و پرورش استان تهران</p>		<p>نوبت امتحانی خردادماه ۹۸</p> <p>پایه: دهم نظری</p> <p>مدت امتحان: ۷۰ دقیقه</p>	
قلمرو زبانی (۷ نمره)					
۱/۵	۱	<p>(۱) سرشار و فراوان، بسیار فیض دهنده (۲) خریداران و فروشندگان (۳) کلاه فلزی که سربازان به هنگام جنگ یا تشریفات نظامی، بر سر می گذارند. (۴) پیچ و خم زلف (۵) پشیمانی، تأسف (۶) اندوه، ناراحتی</p>			
۱/۵	۲	الف) مندرس. قریحه (ب) خواست			
۰/۵	۳	در گذشته به معنی <u>برابری کردن</u> ولی امروزه در معنای <u>ازدواج</u>			
۰/۵	۴	کجا می توانی تو عشق میان من و میهن من ز قلبم ربایی.			
۰/۷۵	۵	غبطه: هسته بزرگ: وابسته ۱ (صفت بیانی) زندگانی: وابسته ۲ (مضاف الیه)			
۰/۷۵	۶	الف) <u>دختر</u> : نهاد <u>کم</u> : مسند ب) <u>روی ما</u> : متمم			
۰/۵	۷	معنای خاکریز هم آن گاه تفهیم می شود. جمله پایه (هسته) که در میان یک دشت باز گرفتار آتش دشمن باشی. جمله پیرو (وابسته)			
۰/۵	۸	ای: «نشانه ندا» کشتی ها: «منادا»			
۰/۵	۹	در مصراع اول «ت» جویمت، نقش مضاف الیه دارد. در مصراع دوم «ت» جویمت، نقش مفعول دارد.			
قلمرو ادبی (۵ نمره)					
۱/۵	۱	خواب آن مرداب: تشخیص			
۱/۵	۲	این عبارت، دو جمله است. کلمه های جمله اول با قرینه خود در جمله دوم هم وزن اند؛ یعنی سجع دارند.			
۱/۵	۳	خاک: مجاز از سرزمین. وطن. کشور / گل: استعاره و مجاز از جوانان و مبارزان / گلشن: استعاره و مجاز از سرزمین. وطن. کشور			
۱/۵	۴	سر هم نبرد اندر آرد به گرد: شکست دادن حریف یا دشمن / رخ نامور سوی توران کنی: به سوی سرزمین توران حرکت کنی و بروی			
۱/۵	۵	• تلمیح • اغراق			
۱/۵	۶	قافیه: سرمایه. پیرایه ردیف: شد			
۲	۷	<p>حفظ شعر:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● از این مرز فرخنده مرد خیز ● ز کس جز خداوندشان بیم نیست ● علی ای همای رحمت، تو چه آیتی خدا را ● چه زرم چونای، هر دم ز نوای شوق او دم؟ <p>کُنَم پلنگان دشمن ستیز به فرهنگشان حرف تسلیم نیست که به ماسوا فکندی همه سایه هما را که لسان غیب خوش تر بنوازد این نوا را</p>			
قلمرو فکری (۸ نمره)					

<p>۱۷۵</p> <p>۱۷۵</p> <p>۱۵</p> <p>۱۵</p> <p>۱۵</p> <p>۱۵</p> <p>۱۵</p>	<p>معنی ابیات و جملات زیر را به نثر روان بنویسید .</p> <ul style="list-style-type: none"> • گر آفرید چنان از شیوه جنگ هجیر و اسارتش احساس کوچکی می کرد و خجالت می کشید که چهره سرخ او از عصبانیت سیاه شد. • تیری که پیکانی تیز مانند الماس داشت و مانند آب فرورونده بود. در انتهای این تیر چهار پر عقاب بسته بودند تا از مسیر منحرف نشود. • خدایا با فضل و احسان خودت به ما کمک کن • لباس پشمی ضخیمی به خاطر سرما به کمر خود بسته بودیم • کشیدن اسب از نیم رخ زیباتر است و تناسب اندام حیوان را بهتر نشان می دهد. • کنایه از ماهر بودن در تیراندازی . پرنده ها هم از تیر او رهایی نداشتند و شکار می شدند. • تصمیم گرفت که خودش را از آن حادثه و محل خطرناک دور کند تا در امان بماند. 	<p>۱</p>
<p>۱</p>	<p>فراوانی نعمت و حاصلخیز بودن آن سرزمین / مقدّس بودن آن سرزمین</p>	<p>۲</p>
<p>۱۵</p>	<p>خویشن دار و بلند همت باش یا راز درونی خود را برای کسی آشکار نکن.</p>	<p>۳</p>
<p>۱۵</p>	<p>☒ چو گفتمش که دلم را نگاه دار چه گفت ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد</p>	<p>۴</p>
<p>۱۵</p>	<p>گهر تابناک : استعاره از گل های زیبا و گیاهان</p>	<p>۵</p>
<p>۱۵</p>	<p>در کارش مشکل و ایرادی داشت.</p>	<p>۶</p>
<p>۰/۵</p>	<p>منظور این است که این انقلاب با آسمان پیوند خورده و انقلابی الهی است.</p>	<p>۷</p>
<p>۱۵</p>	<p>شبهت های ظاهری پدیده ها دلیل بر ارزش یکسان آنها نیست و به تفاوت استعداد درونی پدیده ها اشاره می کند ، هر چند که محل و تغذیه آنها یکی باشد.</p>	<p>۸</p>